

31-11
82

บทที่ ๕

ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออก

ตามที่กล่าวมาในบทก่อน ๆ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้มีการริเริ่มทำการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออกมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะส่งผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกา, และกลุ่มประชาคมยุโรป แต่การส่งเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปจำหน่ายยังต่างประเทศนั้น ยังมีปริมาณและมูลค่าน้อยกว่าประเทศคู่แข่งชั้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งฮ่องกงและสิงคโปร์ ทั้งนี้เนื่องมาจากการขยายตลาดของไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะประสิทธิภาพแข่งขันกับประเทศทั้ง ๒ และประกอบกับภาวะเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันขึ้นราคาจึงมีผลเกี่ยวโยงถึงการขยายตลาดของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ตลอดจนทำให้ต้นทุนการผลิตก็สูงตามขึ้นไปด้วย

✓ ซึ่งจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นนี้ เราสามารถแยกปัญหาการส่งออกของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้เป็นปัญหาใหญ่ ๆ ๓ ปัญหาดังนี้คือ

๑. ปัญหาด้านการผลิต

แม้ว่าอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทยจะมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมูลค่าการส่งออกของเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปก็ประสบปัญหาในด้านการผลิตหลายประการพอจะยกมากล่าวดังนี้คือ

๑.๑ ปัญหาเรื่องวัตถุดิบ จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตพอที่จะทราบได้ว่าวัตถุดิบหลัก

ในการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่วนมากนำเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะว่าลูกค้าในต่างประเทศมักจะต้องการวัตถุดิบที่มาจากประเทศของตน โดยระบุอย่างชัดเจนในใบสั่งซื้อ ผู้ผลิตก็จำเป็นต้องหาวัตถุดิบเพื่อให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า มิฉะนั้นก็จะไม่สามารถขายผลิตภัณฑ์ได้เพราะว่าลูกค้าปัจจุบันมักคำนึงถึงคุณภาพของเสื้อผ้าสำเร็จรูปก่อนอื่น สำหรับวัตถุดิบที่ต้องสั่งเข้ามาจากต่างประเทศได้แก่ กระดุม ชิบ ผ้าใยประดิษฐ์ ผ้าฝ้าย ผ้าสัก และค้าย โดยเฉพาะผ้าฝ้าย ปีหนึ่ง ๆ การสั่งเข้ามามีมูลค่าหลายพันล้านบาท กล่าวคือ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ถึง ๒๕๒๑ มีการสั่งผ้าฝ้ายเข้ามามีมูลค่า ๑,๔๖๔.๓ ล้านบาท, ๑,๖๗๐.๔ ล้านบาท, ๒,๑๖๗.๑ ล้านบาท, ๒,๔๘๑ ล้านบาท,

และ ๒,๐๑๓.๑ ล้านบาทตามลำดับ ซึ่งมูลค่าการนำเข้าฝ้ายเข้ามาผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปนี้มีมูลค่าสูงขึ้นทุกปี สาเหตุสำคัญที่ประเทศไทยมีการพึ่งวัตถุดิบเหล่านี้เข้ามามาก เพราะว่ากรรมวิธีในการผลิตวัตถุดิบไม่สามารถผลิตได้ดีเท่ากับต่างประเทศ ดังนั้นวัตถุดิบจากต่างประเทศจึงเป็นที่ต้องการของลูกค้ามากกว่า ประกอบกับราคาน้ำมันของโลกเพิ่มสูงขึ้น มีผลให้ราคาน้ำมันในประเทศไทยก็เพิ่มขึ้นด้วย เมื่อราคาน้ำมันเพิ่มก็ส่งผลกระทบต่อไปยงค่าขนส่งวัตถุดิบที่มายังไทยก็เพิ่มสูงขึ้นทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย เพราะว่าค่าขนส่งก็ต้องอาศัยน้ำมันเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นต้นทุนการผลิตจึงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างไม่มีสิ่งใดมาช่วยยั้งได้

แม้ว่าวัตถุดิบในประเทศไทยก็มีปัญหา กล่าวคือมีการปลูกฝ้ายไม่เพียงพอแก่ความต้องการภายในประเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากพันธุ์ฝ้ายไม่ดี ภูมิอากาศไม่เหมาะสมรวมทั้งเกษตรกรเองก็ไม่เข้าใจถึงกรรมวิธีในการปลูกฝ้ายที่เจ้าหน้าที่ทางราชการพยายามยื่นมือเข้าไปช่วย ขณะที่เกษตรกรกำลังอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่อยู่นั้นก็ทำให้การปลูกฝ้ายมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลผลิตตรงตามเป้าหมาย หลังจากเจ้าหน้าที่กลับไปแล้วเกษตรกรก็ไม่สามารถจะปลูกฝ้ายได้เหมือนเดิมอีก ทำให้ไม่เพียงพอับความต้องการในประเทศต้องนำเข้าฝ้ายมาจากต่างประเทศอยู่เสมอ

๑.๒ เครื่องจักรและคุณภาพของผลผลิตต่ำลง เนื่องจากผู้ใช้แรงงานได้รับความรู้และการศึกษาน้อย ไม่ค่อยยอมรับฟังข้อแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ดังนั้นเมื่อประเทศไทยมีการเปลี่ยนระบบการใช้เครื่องจักรเก่ามาใช้เครื่องจักรใหม่ ผู้ใช้แรงงานก็ไม่สามารถเข้าใจถึงระบบการทำงานที่ดีได้ เนื่องจากผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับฟังคำแนะนำใด ๆ ผลผลิตหรือเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตออกมาจึงมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ทั้งนี้เพราะว่าผู้ผลิตไม่ได้มีการฝึกอบรมผู้ใช้แรงงานแต่อย่างใด ผลผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยจึงมีคุณภาพสู้ผลผลิตของคู่แข่งชั้นไม่ได้ และไม่เป็นที่ไปตามความต้องการของลูกค้า ดังนั้นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตขึ้นจากไทยจึงมีภาพพจน์ที่ไม่ดีนักในสายตาของลูกค้าต่างประเทศ

๑.๓ รสนิยมของลูกค้าปัจจุบัน ปัจจุบันลูกค้าชาวต่างประเทศได้หันมานิยมใช้เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มีคุณภาพสูงและต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากฝ้ายหรือมีอัตราผสมระหว่างฝ้ายฝ้ายมากกว่าฝ้ายใยประดิษฐ์ ทั้งนี้เพราะว่าฝ้ายฝ้ายมีความนุ่มนวลอยู่ในตัวทำให้สวมใส่สบาย แต่ปัจจุบันผู้ผลิตใช้เครื่องจักรแบบฝ้ายใยประดิษฐ์ถ้าผู้ผลิตต้องการเปลี่ยนมาเป็นระบบที่ใช้ฝ้ายฝ้ายก็ต้องทำการเปลี่ยนเครื่องจักรใหม่

จะต้องเสียต้นทุนอีกมาก และปัจจุบันนี้ค่าระวางเรือที่ใช้บรรทุกเครื่องจักรมีราคาสูงขึ้น ซึ่งก็มีส่วนผลักดันทำให้เครื่องจักรชนิดใหม่มีราคาสูงตามด้วย เมื่อผู้ผลิตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรให้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปตรงตามความต้องการของลูกค้าได้ เพราะจะต้องใช้ต้นทุนที่สูงมากจึงทำให้ปริมาณเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ลูกค้าสั่งมีแนวโน้มลดลง

บางครั้งผู้ผลิตบางรายไม่สามารถหาผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ตรงตามความต้องการของลูกค้า จึงใช้เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มีคุณภาพต่ำปะปนไปด้วย เป็นเหตุให้ลูกค้าไม่เชื่อถือในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มาจากประเทศไทย บางครั้งลูกค้าไม่ยอมรับผลิตภัณฑ์จึงต้องมีการส่งกลับไป จึงมักเกิดปัญหาด้านส่งเสื้อผ้าสำเร็จรูปคืนและ ทำให้เสียลูกค้าไปในที่สุด

๒. ปัญหาด้านการตลาด

ปัญหาด้านการตลาดเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุด เพราะว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศ พอที่จะสรุปได้ดังนี้คือ

๒.๑ การกำหนดโควตาของประเทศผู้นำเข้า ปัจจุบันทั้งสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประชาคมยุโรปได้มีการกำหนดโควตาการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มาจากประเทศไทยเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการแข่งขันกับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศมากเกินไป เป็นเหตุให้การส่งออกของไทยลดน้อยลง ทำให้ไทยต้องไปหาตลาดเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการชดเชยการจำกัดเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐอเมริกา นอกจากนั้นประเทศไทยยังต้องมีการแข่งขันการส่งเสื้อผ้าสำเร็จรูปออกจำหน่ายยังต่างประเทศกับฮ่องกงและสิงคโปร์อีกด้วย เนื่องจากประเทศทั้งสองมีกำลังการผลิตและประสิทธิภาพในการผลิตตลอดจนสู่ทางการขยายตลาดที่ดีกว่า เพราะฉะนั้นการส่งออกของไทยจึงไม่ขยายตัวเท่าที่ควร

๒.๒ คุณภาพของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยยังไม่ได้มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยส่วนใหญ่ยังมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานสากลอยู่มาก เนื่องจากผู้ส่งออกของไทยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เท่าใดนัก เพราะความต้องการที่จะผลิตให้ได้ปริมาณสูงสุดและให้ทันต่อความต้องการของลูกค้า จึงทำให้คุณภาพของสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง

๒.๓ ราคาของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย เมื่อมีการขายในปริมาณมาก มักถูกกดราคา เพราะว่าผู้ซื้อหรือลูกค้าที่มาจากต่างประเทศนิยมมาดูสินค้าด้วยตนเอง ดังนั้นเมื่อลูกค้า

พบว่าผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มาจากประเทศไทยมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด ลูกค้ายักจะยกปัญหาข้อนี้มาอ้างต่อผู้ผลิตและขอต่อราคาสินค้าลง เมื่อลูกค้าขอต่อราคา ผู้ผลิตก็จำต้องขายไป โดยที่ผู้ผลิตอาจจะได้กำไรเล็กน้อย หรืออาจจะขาดทุนก็เป็นได้ สาเหตุที่ผู้ผลิตต้องขายในราคาขาดทุนก็เนื่องมาจากผู้ผลิตต้องการที่จะรักษาโควตาของตนไว้ เพราะถ้าจำหน่ายสินค้าออกไปไม่ถึงโควตาที่ได้รับมา ในปีต่อไปผู้ผลิตจะได้รับโควตาในอัตราที่น้อยลงกว่าเดิม

๒.๔ ปัญหาเรื่องช่องทางการจัดจำหน่ายของเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยที่ผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยส่วนใหญ่จะขนส่งทางเรือ ปัญหาเรื่องการขนส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ จึงเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับ เรือบรรทุกสินค้าและค่าธรรมเนียม เป็นส่วนใหญ่ ที่กล่าวมานี้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการส่งออกของประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย / ทั้งนี้เพราะว่าขาดแคลนเรือบรรทุกในการส่งสินค้าออก จำเป็นต้องพึ่งบริการของบริษัทเรือ ซึ่งมักจะตั้งเงื่อนไขตามใจชอบก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ส่งสินค้าออกอยู่เสมอ ปัญหาแรกที่พบคือขาดแคลนระวางเรือและเรือเข้าเทียบท่าเพื่อทำการขนส่งสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป ทำให้การส่งสินค้าไม่ทันตามกำหนดเวลา อันจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างมากแก่ผู้ส่งออก ถ้าสินค้าเกิดไปถึงลูกค้าไม่ทัน ปัญหาที่สองก็คือ บริษัทเรือมักจะขึ้นค่าธรรมเนียมบรรทุกสินค้าโดยอ้างว่าค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงขึ้น ค่าน้ำมันเพิ่มขึ้น ฯลฯ ทำให้ค่าธรรมเนียมบรรทุกสินค้าแพงและมีแนวโน้มสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา เป็นเหตุให้ต้นทุนการส่งสินค้าออกของไทยสูงขึ้นตาม

๒.๕ การส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูป เนื่องจากสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มาจากประเทศไทยไม่เป็นที่รู้จักในตลาดต่างประเทศ มีสาเหตุมาจากผู้ส่งออกของไทยไม่มีตัวแทนหรือสำนักงานในต่างประเทศคอยช่วยเหลือ เนื่องจากผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมีจำนวนมาก ซึ่งอาจจะจะเป็นผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มาจากฮ่องกงหรือสิงคโปร์หรือมาจากประเทศไทย ทำให้ลูกค้าไม่รู้ว่า เป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายมาจากประเทศผู้ผลิตใด เพราะฉะนั้นเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยจึงไม่ได้เป็นที่รู้จักในตลาดต่างประเทศเท่าใดนัก

๒.๖ การหาตลาดเพิ่มเติม ประเทศไทยส่วนมากมักจะมีการติดต่อค้าขายเสื้อผ้าสำเร็จรูปกับลูกค้าเดิมที่เคยติดต่ออยู่แต่ก่อน ทำให้ตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไม่ขยายตัวไปเท่าที่ควร เพราะประเทศไทยไม่มีตัวแทนในตลาดต่างประเทศนั้นเอง นอกจากนั้นการที่ตลาดในสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประชาคมยุโรปมีการกำหนดโควตาจึงทำให้ตลาดสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยแคบลงไปอีก เพราะไม่มีการพยายามหาตลาดใหม่เพิ่มเติมขึ้นอีก

๓. ปัญหาเกี่ยวกับรัฐบาล เป็นปัญหาที่ผู้ส่งออกต้องพบอยู่เสมอ เพราะว่าผู้ส่งออกจะสามารถส่งสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปออกไปยังต่างประเทศได้ก็ต้องมีการดำเนินงานกับหน่วยราชการ เช่น ในกรณีที่ผู้ส่งออกขาดวัตถุดิบสำหรับผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก จำเป็นต้องมีการนำวัตถุดิบเข้ามาทำการผลิต ผู้ส่งออกจะต้องเสียภาษีอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับการนำวัตถุดิบจากต่างประเทศ เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของผู้ส่งออก รัฐบาลจึงยื่นมือเข้ามาช่วยโดยการประกาศเขตเขตภาษีอากรขาเข้าแก่ผู้ส่งออกที่นำวัตถุดิบเข้ามาทำการผลิตเป็นสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เพราะฉะนั้นพอที่จะสรุปปัญหาเกี่ยวกับรัฐบาล ได้ดังนี้คือ

๓.๑ ความล่าช้าของระบบราชการหรือการคืนเงินอากรมีความล่าช้า ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่ารัฐบาลประกาศเขตเขตหรือลดภาษีอากรขาเข้าแก่ผู้ผลิตที่นำวัตถุดิบมาจากต่างประเทศ เมื่อผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกมาติดต่อขอคืนเงินอากร มักประสบปัญหาที่ว่า การคืนเงินอากรมีความล่าช้า เพราะว่าการติดต่อดำเนินงานกับหน่วยราชการจะต้องมีการติดต่อหรือได้รับอนุมัติตามขั้นตอนของทางราชการ กล่าวคือผู้ส่งออกมีความคิดเห็นว่าระเบียบข้อบังคับ หรือพิธีการที่เกี่ยวกับการขอคืนเงินอากรจากกรมศุลกากร เป็นไปด้วยความล่าช้าและยุ่งยากซับซ้อน เนื่องจากการคืนเงินอากรจะคืนให้เฉพาะการนำวัตถุดิบมาจากต่างประเทศเพื่อใช้ผลิตหรือประกอบเป็นสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปแล้วส่งกลับออกไปยังต่างประเทศ และการคืนเงินอากรจะคำนวณให้ตามปริมาณของวัตถุดิบที่ได้ใช้ไปในการผลิตสินค้าส่งออกแต่ละครั้ง โดยจะต้องยื่นสูตรและกรรมวิธีการผลิตหรือตัวอย่างสินค้าให้กรมศุลกากรตรวจสอบก่อน และจะต้องยื่นคำร้องขอคืนเงินอากรภายใน ๖ เดือนนับแต่วันส่งสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปออก นอกจากนี้การคืนเงินภาษีอากรจะต้องมีการพิสูจน์สูตรการผลิตก่อนและบางครั้งก็มีการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ทำให้การดำเนินงานล่าช้า พอที่จะสรุปสาเหตุได้ ๓ ประการ ดังนี้คือ

๑. กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายคืนอากรมีไม่เพียงพอกับปริมาณงาน
๒. การคืนเงินอากรต้องผ่านพิธีการหลายขั้นตอน อาทิเช่น การกำหนดสูตรการผลิต การวิเคราะห์ราคา ซึ่งในการวิเคราะห์แต่ละครั้งใช้เวลาไม่ต่ำกว่า ๒ สัปดาห์
๓. ผู้มาติดต่อคืนอากรไม่เข้าใจวิธีการของทางราชการ บางครั้งมีเอกสารไม่ครบ และผู้ส่งออกมักจะใช้คนเดินเอกสารซึ่งไม่ค่อยมีความรู้มาดำเนินงานเป็นเหตุให้เกิดอุปสรรคและความล่าช้ามากขึ้นอีก

๓.๒/ ปัญหาเรื่องเงินทุนจมในภาชีขาเข้าอันสืบเนื่องมาจากความล่าช้าของการคืนเงินภาษีอากร ในกรณีที่ผู้ส่งออกประสบปัญหาเรื่องเงินทุนหรือขาดเงินสดหมุนเวียนในกิจการ เนื่องจากการประกอบอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออกต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก ประกอบกับผู้ส่งออกนำเงินไปจมอยู่กับภาชีขาเข้า ที่นำวัตถุดิบเข้ามาผลิต และผู้ส่งออกได้ทำการยื่นคำร้องขอคืนเงินอากรแล้วปรากฏว่ายังไม่ได้รับคืนทำให้เงินสดต้องขาดมือไป โดยเฉพาะผู้ส่งออกรายย่อย เมื่อเงินสดขาดมือไปย่อมจะไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันการเงินหรือธนาคาร หรือถ้าจะได้ก็จะต้องกู้มาในอัตราที่เสียดอกเบี้ยสูง จึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย